

VAN HORNEKAZERNE EN LICHTENBERG WEERT

GEBIEDSVISIE

Colofon

Van Hornekazerne en Lichtenberg Weert
Gebiedsvisie

03 11 2022

Opdrachtgever

Novaform
Luchtruim 040
Flight Forum 146
5657 DD
Eindhoven

Opdrachtnemers

RRog stedenbouw en landschap
Pilotenstraat 6a
1059 CJ
Amsterdam

© 2022

The background of the entire page is a light olive green color. It is covered with a repeating pattern of small, stylized leaves and dots. The leaves are scattered across the top half, while the bottom half features a more dense grid of dots, with some leaves interspersed.

HORNE

KWARTIER

AMBITIE

P. 6

1. INLEIDING

P. 9

1.1 Introductie

2. BELEID

P. 15

2.1 Stuctuurvisie Weert 2025

2.2 Planologisch kader

2.3 Ontwikkelkader Weert-West

2.4 Bestuursopdracht

2.5 Strategische visie Werken aan Weert 2030

3. ANALYSE

P. 27

3.1 Landschap

3.2 Cultuurhistorie

3.3 Ruimtelijke opbouw

3.4 Voorzieningen

4. VISIE EN CONCEPT

P. 51

4.1 Visie

4.2 Ruimtelijk concept

5. RUIMTELIJK RAAMWERK

P. 57

- 5.1 Groene omlijsting**
- 5.2 Centraal landschappelijk park**
- 5.3 Toegankelijk met heldere entrees en een hart**
- 5.4 Lineaire opspanning en activering**
- 5.5 Klimaatadaptieve inrichting**
- 5.5 Biodiverse verfijning**
- 5.5 Educatieve en gezonde beweging**

6. STEDENBOUWKUNDIGE VISIE

P. 77

- 6.1 Respectvolle inpassing**
- 6.2 Gebiedsvisie**
- 6.3 Vijf sfeergebieden**

7. PLANUITLEG

P. 97

- 7.1 Robuuste groenstructuur**
- 7.2 Inspirerende cultuurhistorie**
- 7.3 Betekenisvolle verbindingen**
- 7.4 Gevarieerd gebruik**
- 7.5 Duurzaam en veerkrachtig**

AMBITIE

“EEN NIEUWE
TOEKOMST VOOR EEN
BETEKENISVOLLE
LOCATIE”

→ Lesgebouw CDA
→ Diensten
→ GZA
→ Peuterspeelzaal
→ POA

→ uitgang →
→ Goederen looistiek →
→ Unit kantoor →

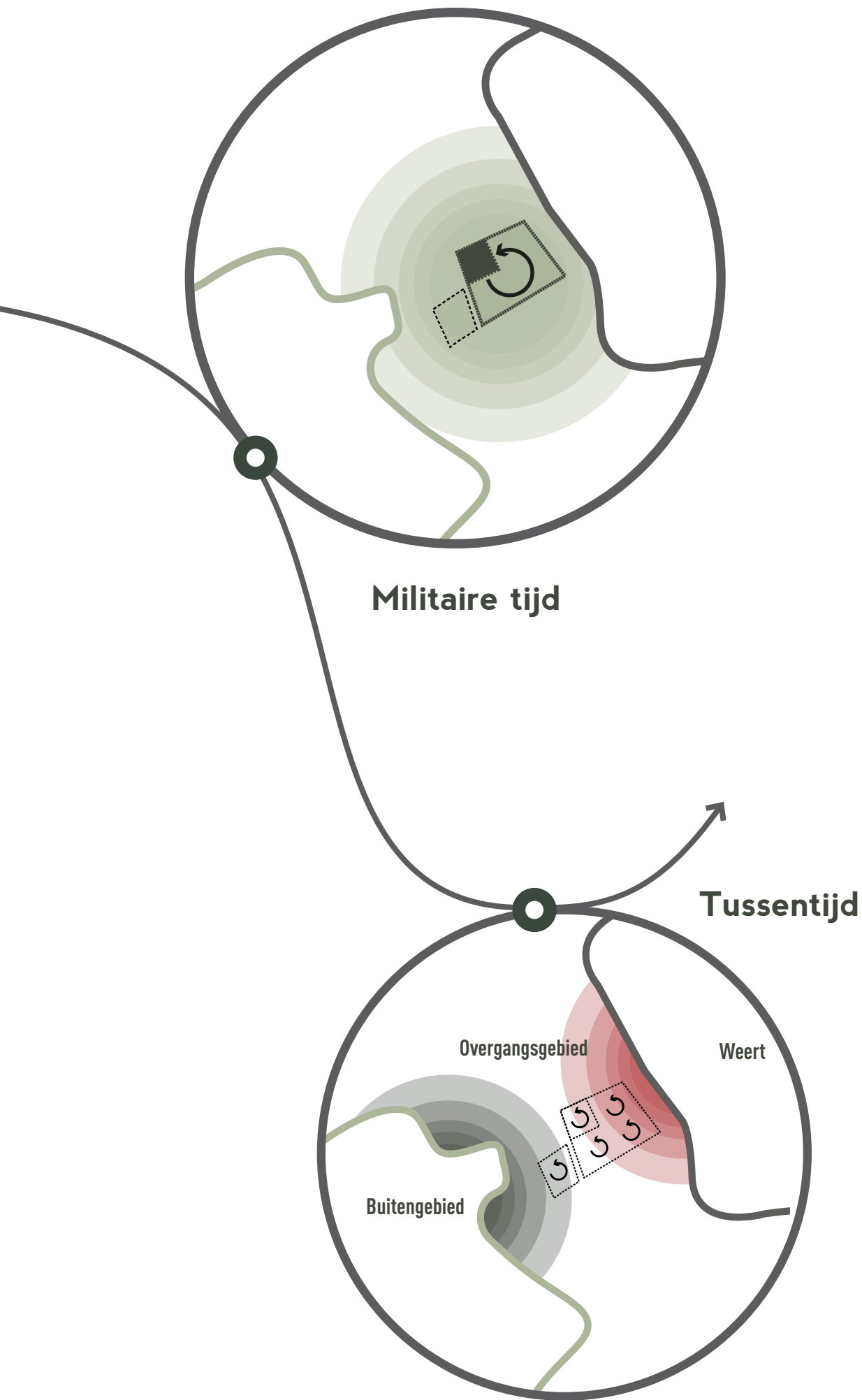

1. INLEIDING

Aan de westrand van Weert liggen de Van Hornekazerne en De Lichtenberg. Deze locaties met bijzondere landschappelijke en stedenbouwkundige kwaliteiten hebben jarenlang een gewaardeerde functie gehad in Weert. Het Lichtenbergcomplex is gebouwd als faciliteit voor onderwijs, cultuur, sport en religie van het Bisschoppelijk College in Weert. Eind jaren 60 verloren verschillende onderdelen, waaronder het openluchttheater hun functie. In 2013 vertrok defensie. Zo verloren beide gebieden aan waarde. Sinds die tijd vragen deze rijksmonumenten en hun bijzondere omgeving om een nieuwe duurzame betekenis.

Stichting HQ Weert heeft deze handschoen samen met Novaform vastgoedontwikkelaars officieel opgepakt, door sinds 2020 actief vorm te geven aan de toekomstbestendige transformatie van het terrein. In het u voorliggende document willen we u inzicht geven in de landschappelijke, ruimtelijke opzet en maatschappelijke betekenis van deze herontwikkeling.

1.1 INTRODUCTIE

Probleemstelling

De Van Hornekazerne en De Lichtenberg hebben een belangrijke rol in de cultuurhistorie van Weert. Deze beide gebieden zijn zonder functie komen te zitten. Samen omvatten ze een oppervlak van ca. 23 hectare. Dat vraagt om een nieuwe betekenisvolle invulling, zodat deze beide gebieden ook in de toekomst een waardevolle bijdrage aan Weert kunnen blijven leveren. Om ad hoc ontwikkelingen te voorkomen, waardoor de samenhang van het totale gebied in het geding kan komen, is een toekomstvisie noodzakelijk.

Gebiedsvisie

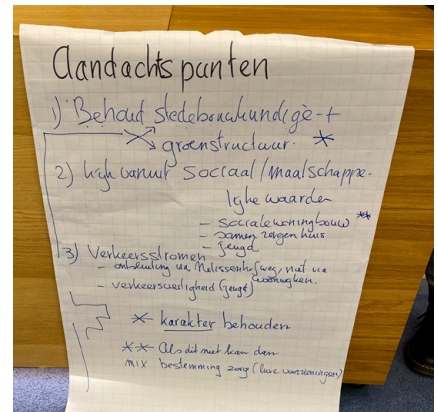
De gebiedsvisie geeft invulling aan een gewogen plan, waarin de ruimtelijke, maatschappelijke en financiële waarden met elkaar in balans worden gebracht.

Door restauratie en opwaardering van De Lichtenberg, de rijksmonumentale bebouwing van de voormalige Van Hornekazerne en vervolgens het resterende terrein van de Van Hornekazerne, ontstaat er een hernieuwd gebied, gebouwd op de bestaande kernwaarden van cultuurhistorie en groen; het Horne Kwartier. Deze gebiedsvisie is de leidraad voor de transformatie, restauratie en herontwikkeling en wordt daarmee het richtinggevend kader voor de verdere uitwerking. Hiermee omschrijven we het raamwerk waarbinnen de ontwikkelingen kunnen plaatsvinden en schetsen we het toekomstperspectief richting 2045, waarbij het gebied is ingericht als een dynamische leefgemeenschap rondom de kernactiviteiten zorg, sport, cultuur, educatie en wonen. Zo wordt in de komende jaren vormgegeven aan een respectvolle herontwikkeling, die uitnodigend is voor Weert en omstreken. Deze gebiedsvisie vormt de basis voor de verdere uitwerking van o.a. programma, stedenbouwkundige plannen, inrichting van de openbare ruimte, beeldkwaliteitsplan, bestemmingsplannen en uiteindelijk de uitwerking van gebouwontwerpen.

Missie

De missie van Stichting HQ Weert en Novaform Vastgoedontwikkelaars is om een toekomstbestendige en haalbare herbestemming te verwezenlijken, waar maatschappelijke functies als cultuur, sport, educatie en zorg, maar ook wonen en de natuurlijke omgeving elkaar versterken tot een inclusieve leefomgeving. Samen met omwonenden en nieuwe bewoners krijgt deze nieuwe leefomgeving vorm. De rijksmonumenten van De Lichtenberg en de Van Hornekazerne worden optimaal verbonden met Weert en krijgen een nieuwe en bovenregionale betekenis. Zo leveren we een bijdrage aan de welvaart en het welzijn in Weert en daarbuiten. Het doel is de creatie van een voor iedereen toegankelijk park dat de monumentale gebouwen ontsluit, met hedendaagse faciliteiten, duurzame materialen en een klimaatadaptieve leefomgeving. Hierdoor kunnen de rijksmonumenten behouden blijven en de hernieuwde leefomgeving toegevoegde waarde geven. Van blinde vlek naar terug op de kaart! van Weert vóór Weert.

De gebiedsvisie is tot stand gekomen via een participatief ontwerpproces met omwonenden en belangstellenden

Leeswijzer

In dit rapport wordt de gebiedsvisie Horne Kwartier beschreven. Dit doen we door het gebied te verankeren in het bestaande beleid van Weert en door de kernwaarden van de bestaande en cultuurhistorische context bloot te leggen. In hoofdstuk 2 omschrijven we de essentie van het bestaande beleid om zo de ontwikkeling te verankeren in de ontwikkelingen binnen Weert en het buitengebied. In hoofdstuk 3 geven we een vervolg aan deze analyse, door de locatie en haar context te onderzoeken. Door het omschrijven van conclusies geven we een eerste aanzet aan de visie.

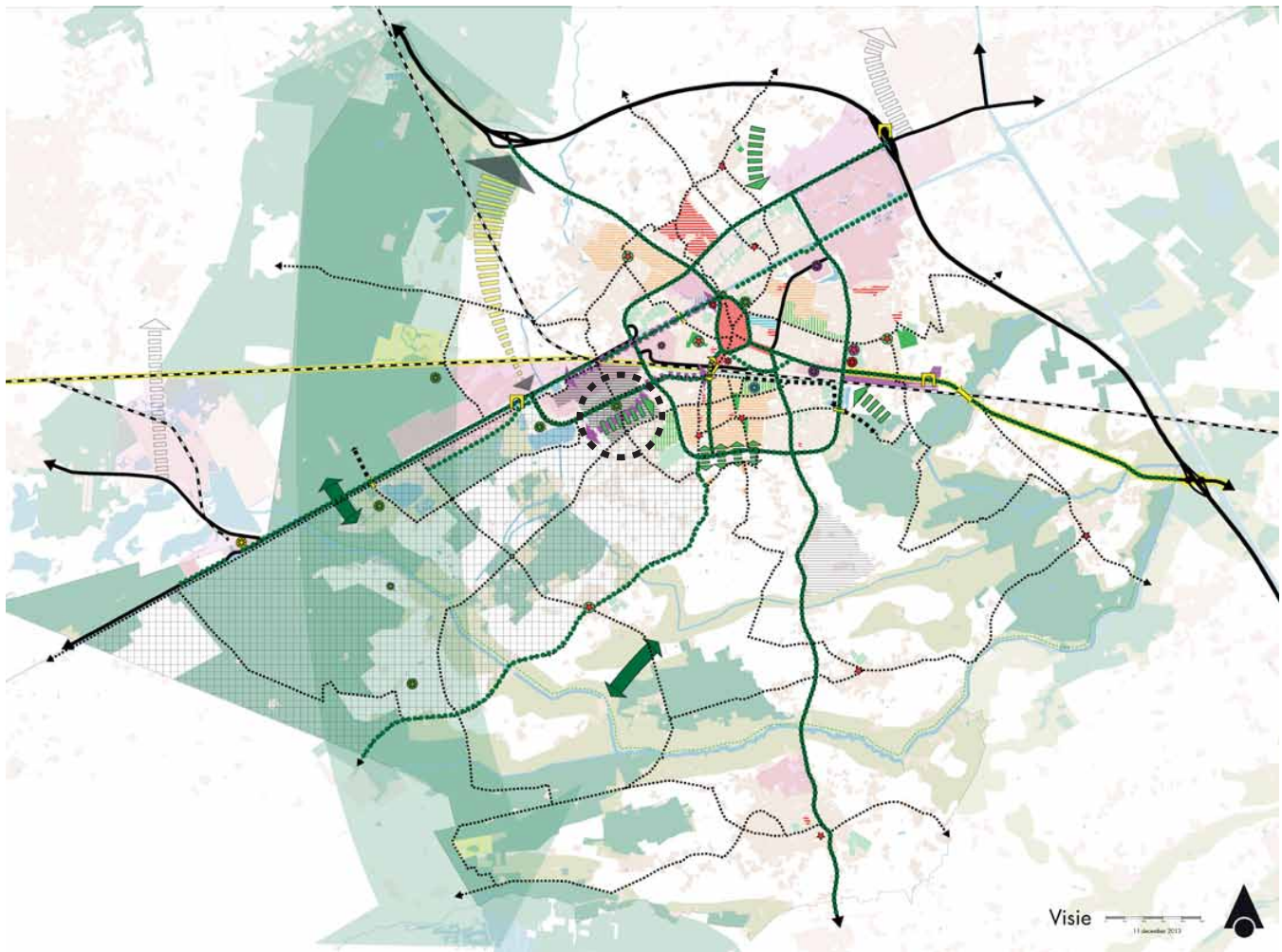
In hoofdstuk 4 wordt de visie en het ruimtelijk concept van het plan omschreven. Deze zijn tot stand gekomen, volgend op de analyse, via participatieve ontwerpbijeenkomsten met omwonenden en belangstellenden. Deze participatie heeft plaatsgevonden op de 'meedenken'-trede van de participatieladder. Dat wil zeggen dat suggesties en wensen van bewoners en belanghebbenden zijn geïnventariseerd en zijn meegenomen in het proces. Daar waar mogelijk zijn ze verwerkt. Voor de volledigheid is het goed om aan te geven dat dit niet wil zeggen dat alle wensen verwerkt kunnen worden.

Volgend op het ruimtelijk concept, omschrijven we in hoofdstuk 5 een ruimtelijk raamwerk. Met dit raamwerk geven we invulling aan het wenselijke parkachtige toekomstbeeld van Horne Kwartier. Binnen de kaders van het raamwerk is er vervolgens een stedenbouwkundige invulling mogelijk. Deze invulling wordt toegelicht in hoofdstuk 6. Dit hoofdstuk bevat in 6.2 de feitelijke gebiedsvisiekaart, die als onderlegger voor het nieuwe bestemmingsplan gebruikt kan worden. Tot slot wordt er in hoofdstuk 7 inzicht gegeven in een voorbeelduitwerking. Deze voorbeelduitwerking wordt onderbouwd met plankaarten, visualisaties en een globale fasering.

2. BELEID

Integrale visiekaart 'structuurvisie Weert 2025'

Bron: Gemeente Weert

Waterstructuur

Spoor

A2

Verkeersstructuur

Bebouwd gebied

Groenste stad met een grote toeristisch-recreatieve aantrekkingskracht

Bos- en mozaïeklandschap

Beekdalenlandschap en laagtes

Vitale landbouw

Versterken/aanleggen bomenrijen

Langzaam verkeer

Gewenste verbinding langzaam verkeer

Gewenste struinroute

Gewenste recreatieve route centrum-Weert-West en Kempen-Broek-Uzere Man

Gewenste ecologische verbinding (Grenspark Kempen-Broek)

Gewenste groene verbinding

(her)Ontwikkeling groen / vergroenen

Ontwikkeling Weert-West als stedelijk recreatiegebied

Vakantieparken - te versterken

Gebiedsvisie/ontwikkeling Kempen-Broek/Uzere Man

Nieuwe ongelijkvloerse verbinding voor langzaam verkeer

Bestaande recreatieve parels

Te ontwikkelen recreatieve parels

Prettige woongemeente voor jong en oud

Campus

Kernvoorraad 2014-1018

Wijkvernieuwing

Woningbouw Gemeentelijk Kwaliteitsmenu Weert

(Opwaardering) zorgboulevard

Toekomstige campus

Bestaand hart van de wijk/kern

Op te waarderen hart van de wijk/kern

Nieuw wijkwinkelcentrum Leuken - Groenewoud

Hoogwaardige bedrijvigheid, dienstverlening en innovatie

Gewenste verkeersverbinding (haalbaarheid nader onderzoeken)

Mogelijke nieuwe verkeersverbindingen buurgemeenten

Op te waarderen infrastructuur

Bedrijventerreinen bestaand

PDV: versterken bestaande terrein

Mogelijke uitbreiding PDV

Ontwikkeling waterfront

Versterking stadshart

LOG

Realiseren stadspoorten

Ontwikkeling Multimodale Terminal Weert Cranendonck

Te ontwikkelen stadspolen

Reserveringsruimte stedelijke ontwikkeling

Nieuwe werklandschappen (kleinschalig, deels verkleuring)

Te ontwikkelen nieuwe werklandschappen (kleinschalig, deels verkleuring)

Broek)

2.1 STRUCTUURVISIE WEERT 2025

Structuurvisie

In haar structuurvisie omschrijft de gemeente Weert dat ze zich wil blijven profileren als groenste stad met een grote toeristisch recreatieve aantrekkingskracht. Hiertoe dient een samenhangend recreatief aanbod te worden gerealiseerd met sterke relaties met de natuurgebieden, het centrum en de cultuurhistorische kwaliteiten.

‘Sterke relaties met de natuurgebieden, het centrum en de cultuurhistorische kwaliteiten.’

Kerngebied lichtenberg

Weert heeft een aantrekkelijk landschap en trekt daarmee veel recreanten die in de omgeving verblijven om te fietsen en te wandelen. Met name in het grenspark Kempen-Broek liggen goede mogelijkheden voor de uitbouw van het (extensieve) recreatieve netwerk. Het naastgelegen gebied Weert-West, met als kerngebied De Lichtenberg en de Van Hornekazerne, kan zich verder ontwikkelen als het stedelijk deel van GrensPark Kempen-Broek – IJzeren Man met vrijetijdseconomie in een groene setting als leidend thema.

Groene Parel

De Van Hornekazerne is onderdeel van het gebied Weert-West, dat is aangewezen als stedelijk reconversiegebied met vrije tijd als leidend thema. Het is belangrijk dat er een doorontwikkeling plaatsvindt van het landschappelijke groen en dat er een groene, natuurlijke overgang wordt gerealiseerd vanuit buitengebied naar de stad.

Structuurvisie Weert 2025, ‘Weert nodigt uit’
Bron: Gemeente Weert

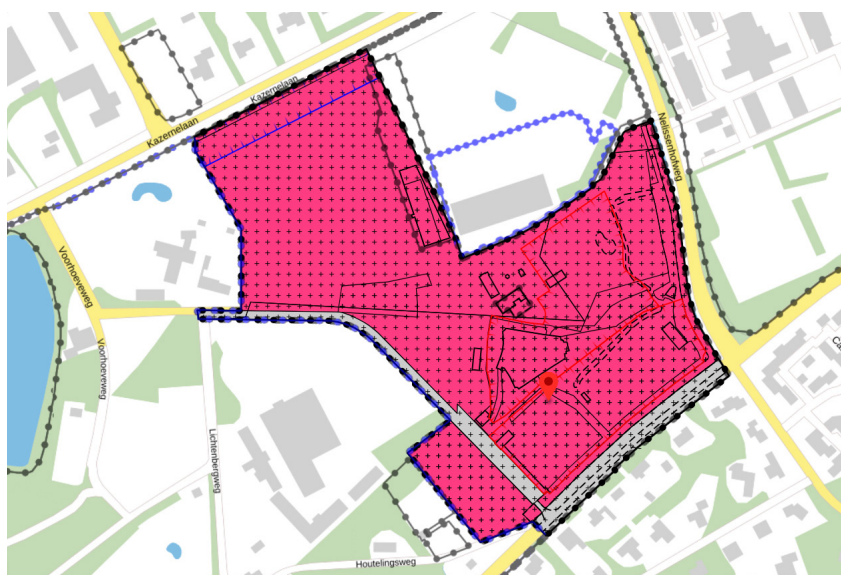

Bestemmingsplan 'Kazernelaan 101'

Bron: Gemeente Weert

Legenda

- Plangebied
- Plangebiedgrens
- Bestemmingen
 - M Maatschappelijk
- Dubbelbestemmingen
 - Leiding - Brandstof
 - WR-AH Waarde - Archeologie hoog
 - WR-MH Waarde - Archeologie midelhoog
- Gebiedsaanduidingen
 - veiligheidszone - leiding
- Bouwvlak
 - bouwvlak
- Bouwaanduidingen
 - βa karakteristiek
- Maatvoeringsaanduidingen
 - maatvoeringsvlak
 - ⊙ maximum bebouwingspercentage (%)
 - ⊕ maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)
- Verklaringen
 - bestaande bebouwing en kadastrale ondergrond

Bestemmingsplan 'De Lichtenberg'

Bron: Gemeente Weert

Legenda

- Enkelbestemming
 - Cultuur en ontspanning
- Dubbelbestemming
 - Waarde - Archeologie 2
- Dubbelbestemming
 - Waarde - Cultuurhistorie
- Gebiedsaanduiding
 - wro-zone - verwervelijk in naaste toekomst

2.2 PLANOLOGISCH KADER

2.2.1 Bestemmingsplan 'Kazernelaan 101'

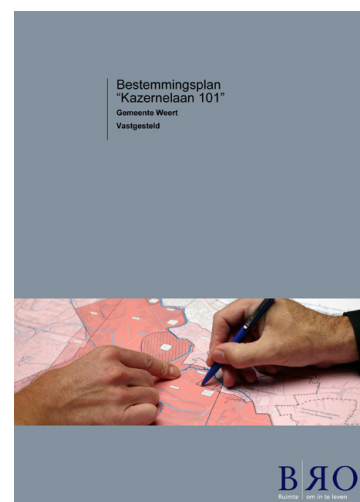
In februari 2018 is het nieuwe bestemmingsplan voor het (voormalige) kazerneterrein vastgesteld. Uitgangspunt van dit bestemmingsplan is om de oorspronkelijke functie te wijzigen overeenkomstig het toenmalige gebruik.

Waarbij de specifieke militair-maatschappelijke bestemming is omgezet in een algemeen maatschappelijke bestemming (toegespitst op o.a. zorg, sport en recreatie, maatschappelijke dienstverlening en overheidsdiensten).

De bestemming 'Maatschappelijk' is opgenomen voor het gehele plangebied van de voormalige kazerne. Binnen deze bestemming zijn onder meer educatieve- en onderwijsdoeleinden, sportvoorzieningen, recreatieve, culturele en medische doeleinden en zorgvoorzieningen toegestaan. Daarnaast is onzelfstandig verblijf verband houdend met deze genoemde functies toegestaan. Bovendien zijn ondergeschikte horeca, kantoren, bedrijvigheid, detailhandel en dienstverlening mogelijk binnen de maatschappelijke bestemming, evenals parkeer- en groenvoorzieningen, verhardingen en voorzieningen van openbaar nut.

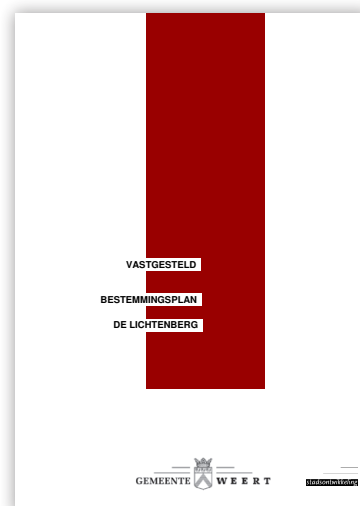
2.2.2 Bestemmingsplan 'De Lichtenberg'

Het complex 'De Lichtenberg' heeft d.d. 28 oktober 2010 de status van rijksmonument verworven. Naast de nodige onderhoud en consolidatie om verder verval van het bestaande complex tegen te gaan, is de intentie om het complex te restaureren en een invulling te geven zodat deze in gebruik genomen kan worden. Om dit mogelijk te maken is er in september 2011 een conserverend bestemmingsplan van kracht geworden. Dit bestemmingsplan is een zogenaamd 'gedetailleerd' bestemmingsplan met een beheerskarakter en moet de noodzakelijke bescherming bieden voor de aanwezige waarden. De keuze voor gedetailleerdheid uit zich vooral in de verbeelding, waar op perceelsniveau, door middel van bestemmingen, dubbelbestemmingen, bouwvlakken ter plaatse van de bestaande bebouwing en eventuele andere aanduidingen aangegeven is wat is toegestaan en gebouwd mag worden. Op deze manier worden de maximale gebruiks- en bouw mogelijkheden aangegeven en wel op een zodanige wijze dat het belang van de omgeving en eventuele belanghebbenden daarbij vooraf is meegewogen. Daarmee biedt het bestemmingsplan de gewenste bescherming voor zowel het rijks- als het gemeentelijk monument en de noodzakelijke rechtszekerheid.

Bestemmingsplan 'Kazernelaan 101'

Bron: Gemeente Weert

Bestemmingsplan 'De Lichtenberg'

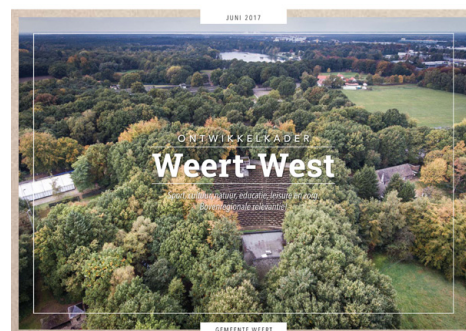
Bron: Gemeente Weert

2.3 ONTWIKKELKADER WEERT-WEST

Inspiratiedocument

De gemeente Weert heeft een ontwikkelkader geschetst van Weert-West. Het kazerneterrein maakt onderdeel uit van dit grotere gebied. De ontwikkeling van dit gebied gebeurt door verschillende partijen en over een lange periode. De gemeente Weert wil daarbij ruimte bieden voor vernieuwende inzichten. Daarom is het ontwikkelkader geen dichtgetimmerd masterplan, maar een inspiratiedocument.

De ambitie is om een landschapspark te maken met ruimte voor maatschappelijke, commerciële en recreatieve voorzieningen met (boven)regionale betekenis.

Ontwikkelkader Weert-West

Bron: Gemeente Weert

‘Het Van Hornekwartier is onderdeel van een bovenregionaal landschapspark’

Uitgangspunten

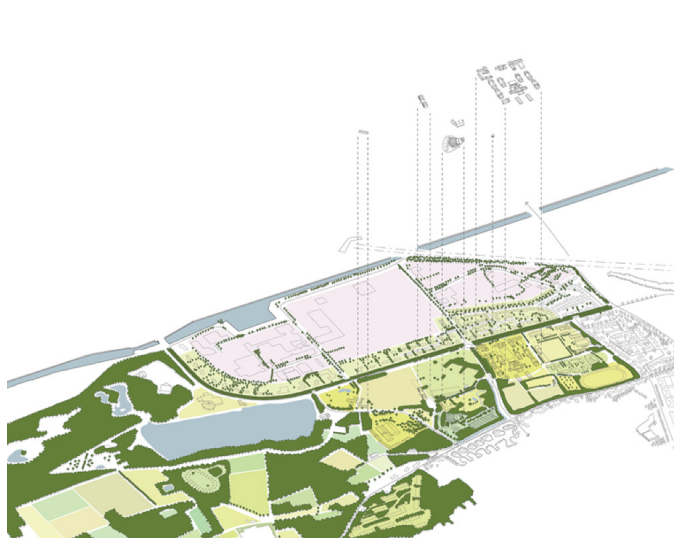
Verbinden recreatieve routes en landschappelijke structuren.

- Verknopen Weert-West met de omgeving.
- Behalen synergie tussen afzonderlijke ontwikkelingen in Weert-West.
- Landschappelijk uitloopgebied als meerwaarde voor wijk Rond de Kazerne en de hele stad.

Versterk de groenstructuren

Versterk de bestaande groenstructuur door groen toe te voegen, te vernieuwen of juist weg te halen en te verdunnen.

Hergebruik bestaande waardevolle gebouwen

Binnen Weert-West staan diverse waardevolle gebouwen. Gebruik die zoveel mogelijk bij nieuwe ontwikkelingen.

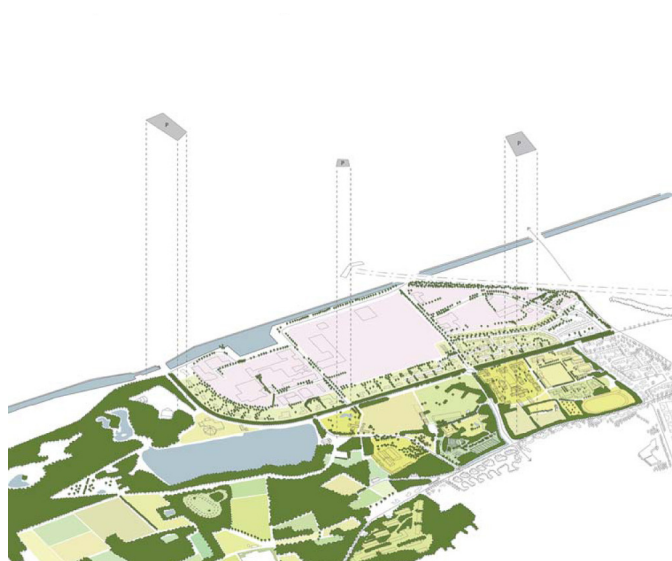
Centrale verbindende route langzaam verkeer

Maak een hoogwaardige route voor langzaam verkeer door het gebied die de verschillende functies met elkaar verbindt. Dan gaat het om functies binnen Weert-West en over het verbinden van Weert-West met de IJzeren Man, het centrum en het station.

Vergroot de recreatieve padenstructuur

Ontwikkel een interne padenstructuur die recht doet aan Weert-West als landschapspark. Verbind die paden met het bestaande (recreatieve) netwerk waardoor het regionale netwerk Weert-West wordt gekoppeld aan GrensPark Kempen-Broek.

Cluster parkeervoorzieningen

Zorg voor clustering van parkeervoorzieningen die goed bereikbaar zijn per auto en gekoppeld aan de padenstructuur voor langzaam verkeer. Private ontwikkelingen zorgen voor parkeervoorzieningen op eigen terrein.

LICHTENBERG

VAN HORNEKAZERNE

2.4 BESTUURSOPDRACHT

Doelstelling

Doelstelling is de haalbaarheid te onderzoeken om te komen tot een duurzame herbestemming van Horne Kwartier en De Lichtenberg en meer concreet te bepalen of een herbestemming planologisch, ruimtelijk, functioneel, economisch en juridisch uitvoerbaar is.

Inspiratiekader

De gebiedsvisie gaat niet alleen in op stedenbouwkundige aspecten. Ook de ruimtelijke invulling, functionele aspecten én de financiële haalbaarheid maken deel uit van de visie. De ontwikkelingen moeten evenwel bijdragen aan een versterking van het gebied Weert-West en aansluiten bij de Structuurvisie Weert 2025 en het inspiratiedocument Weert-West.

Vijf thema's

Gezien de omvang van het kazerneterrein is het gewenst dat het gebied een multifunctionele bestemming krijgt. De thema's Sport en vrije tijd, Zorg, Educatie, Cultuur en Wonen vormen de vijf integrale thema's van de multifunctionele bestemming. Daarbij is de voorwaarde voor woningbouw dat het programma past binnen het gemeentelijke en regionale woonbeleid en met in achtneming van de Rijksmonumentale bebouwing.

Strategische visie 'Werken aan Weert 2030'

Bron: Gemeente Weert

2.5 STRATEGISCHE VISIE WERKEN AAN WEERT 2030

Strategische visie

De Strategische Visie beschrijft een streefbeeld voor Weert in 2030, voor verschillende samenhangende thema's. Vijf waarden die nu al heel belangrijk zijn maar in de toekomst nog beter tot hun recht mogen komen zijn:

- Goed wonen voor iedereen
- Iedereen doet mee
- Groen inzetten in al zijn kwaliteiten
- Duurzaam en innovatief ondernemen en leven
- Goed ontsloten en verweven met de regio

“Het belang van samenhang

Deze visie ondersteunt het maken van keuzes en het vinden van de inspiratie die ons verbindt met veel verschillende partners in de samenleving. Daarom is het belangrijk de samenhang tussen thema's te benoemen, al is de invloed van de gemeente niet op alle thema's even groot. Met onze partners samen kunnen we die invloed wel organiseren. En daarvoor is nog het nodige te doen. Een ding is zeker: de ambities moeten prikkelen en een beroep doen op de Weerter kwaliteit om de handen uit de mouwen te steken, omdat er met samenwerking iets te winnen is. Weertenaren kunnen ieder op hun eigen manier bijdragen aan het vormgeven van de toekomst.

Niet in beton gegoten; ruimte voor keuzes in de uitvoering

De visie staat voor richting geven en inspireren, maar laat nog veel ruimte voor keuzes in de uitvoering. Bijvoorbeeld doordat bepaalde vraagstukken nog worden uitgewerkt in beleidstrajecten, zoals voor het maken van een Omgevingsvisie. Maar ook doordat de gemeente gericht bepaalde initiatieven uit de samenleving ondersteunt. 'In beton gieten' helpt daarbij niet om flexibel in te spelen op vooral autonome ontwikkelingen. Door nu vast te stellen wat we graag willen helpen we onszelf bij het maken van herkenbare keuzes. En in een situatie waarin we willen afwijken van onze uitgangspunten, helpt de visie om dat scherper te motiveren en verantwoorden.“

Uit: Strategische visie 'Werken aan Weert 2030'

Strategische visie 'Werken aan Weert 2030'
Bron: Gemeente Weert

3. ANALYSE

Luchtfoto met locatieaanduiding
Bron: Google Maps

Conclusie

Door de topografische ligging is Horne Kwartier een overgangsgebied tussen het buitengebied en de woonomgeving van Weert.

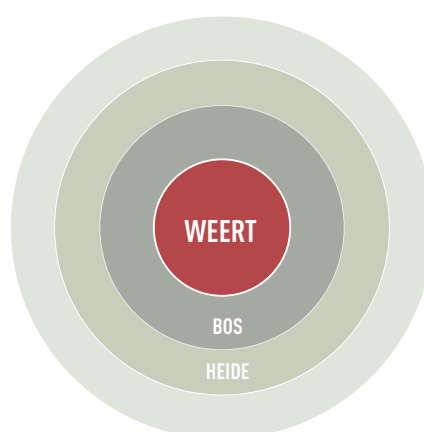
3.1 LANDSCHAP

Kenmerkend Weert

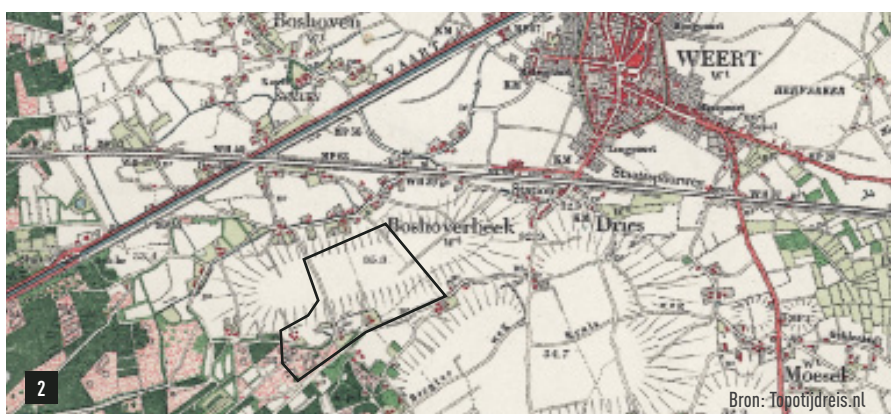
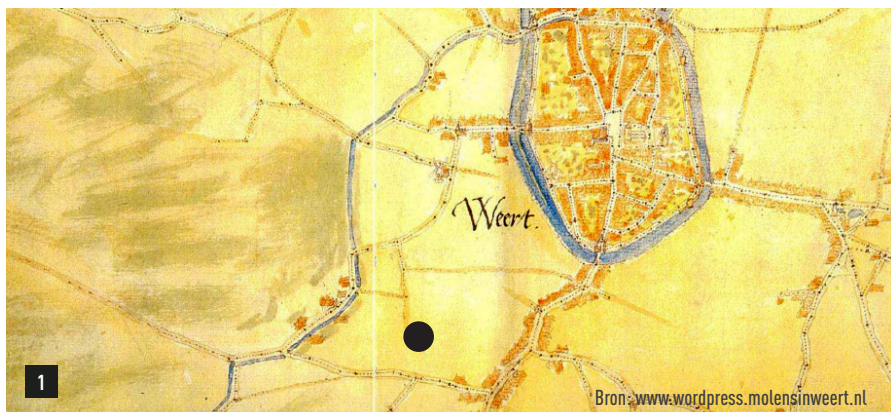
Temidden van de Peelplassen en moerassen is Weert ontstaan. Uitlopers van de Maas ten oosten van Weert vormden het natte landschap. Een hoger gelegen landtong zorgde voor een veilige woonomgeving. Hier ontstond Weert op het archeologisch rijke zogenaamde Eiland van Weert. Als gevolg van deze landschappelijke ligging was Weert oorspronkelijk een agrarische nederzetting.

‘Weert was oorspronkelijk een agrarische nederzetting als gevolg van de landschappelijke ligging’

In de loop van de tijd werden de moerassen en peelplassen omgevormd tot heide- en boslandschappen, het in deze tijd kenmerkende landschap van het buitengebied van Weert.

Weert wordt omringd door groene ringen van bos en heide

Conclusie

In de huidige situatie is de binding met het oorspronkelijke landschap slechts marginaal aanwezig. Deze binding kan landschappelijk en/of fysiek worden versterkt door de oude route te herstellen.

- 1 1565: Weert op een knooppunt van wegen
- 2 1920: Het oorspronkelijke agrarische lint
- 3 1953: Het kazerneterrein
- 4 1993: Suburbaan

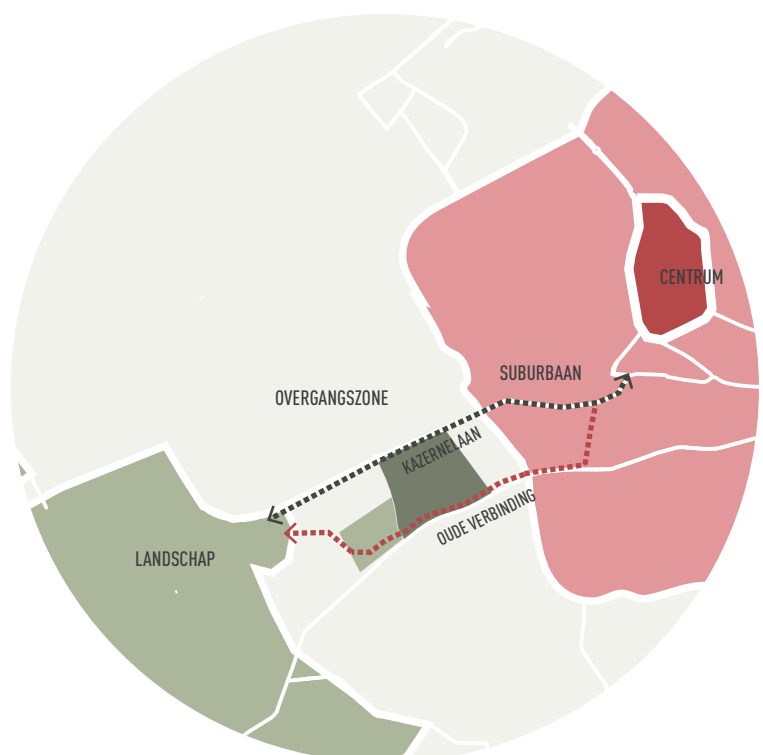
3.2 CULTUURHISTORIE

3.2.1 Weert en Weert-West

Weert ontstond en ontwikkelde zich langs een knooppunt van wegen in het heide- en veengebied. Het Horne Kwartier is gelegen in de nabijheid van deze oude stad. Op de voormalige akker- en weidelanden van de hier gelegen Nelissenhof werd het kazerneterrein aangelegd. Aan de zuidzijde grensde het terrein aan één van de oorspronkelijke agrarische linten die Weert met het landschap verbond. Het oude boerderijcomplex de Helmonder was gelegen aan deze ontsluitingsweg.

‘Een schakel tussen stad en landschap.’

Kort voor de start van en ten tijde van de realisatie van het kazerneterrein werd de oorspronkelijke landschappelijke context omgevormd tot een cultuurlandschap. Zo werden bijvoorbeeld de Kazernelaan aangelegd en werd in het kader van de aanleg van het spoor zand gewonnen met ‘De IJzeren Man’ als resultaat. In een volgende periode groeit Weert ook in westelijke richting. De omgeving van het kazerneterrein verandert door de bouw van een aantal (landelijke) woonwijken. In deze periode wordt de oorspronkelijke agrarische route geamoveerd en wordt hier de huidige Parklaan aangelegd.

Conclusie

In de huidige situatie is de binding met het oorspronkelijke agrarische landschap slechts beperkt aanwezig. Het herstellen van de historische route verzorgt een hernieuwde relatie tussen Weert en het buitengebied. Zo wordt de oude hoeve 'de Helmonder' op een vanzelfsprekende manier onderdeel van de schakel tussen stad en land.

Bron: www.wordpress.molensinweert.nl

Landschap

VERLEDEN

Bron: www.wordpress.molensinweert.nl

Militair
(1938-2014)

Bron: onbekend

Agrarisch
(tot eind jaren '80)

3.2.2 Horne Kwartier en omgeving

Het Horne Kwartier en omgeving heeft verschillende karakteristieke ontwikkelingen doorgemaakt. In 1938 werd de eerste stap gezet met de omvorming van het agrarische landschap tot een kazerneterrein. Eind 1939 namen de eerste soldaten hun intrek in de nieuwe gebouwen. De militaire identiteit veranderde gedurende de jaren, waarbij de kazerne in 1961 het predicaat Koninklijke Militaire School (KMS) kreeg. In de periode na WOII veranderde ook de omgeving van het kazerneterrein. In de periode 1954-1961 werd De Lichtenberg aangelegd. Dit landschappelijke ensemble van gebouwen en sport gerelateerde buitenruimtes werd aangelegd ten behoeve van de leerlingen van het Bisschoppelijk College. Het gebruik van De Lichtenberg was echter maar van korte duur want eind jaren '60 verloren delen van het complex hun functie. In de jaren '70 werd begonnen met de bouw van de woonbuurten rondom het kazerneterrein. Vanaf deze periode ontwikkelt de innige verstrengeling van de KMS en Weert zich nog sterker dan voorheen, terwijl juist het kazerneterrein en De Lichtenberg voor het publiek ontoegankelijke enclaves in de stad waren. In 2013 werd de Van Hornekazerne gesloten. In de periode tussen 2015 en 2021 worden er in de bestaande gebouwen verschillende activiteiten ontplooid en voorzieningen ondergebracht. Het meest kenmerkende in deze periode was de vestiging van een tijdelijk Asielzoekerscentrum. De samenbundeling van nieuwe activiteiten leidde tot een eerste stap in de nieuwe geschiedenis van de Van Hornekazerne.

Landelijk
(jaren '90 - heden)

Creatieve en dynamische leefgemeenschap gebaseerd op tijdelijk gebruik
(2016 - heden)

Cultureel
(jaren '50 - '60)

HEDEN

TOEKOMST

KONINKLIJKE MILITAIRE SCHOOL

VERBODEN TOEGANG
tot het Wink. v. Dood.
voetgangers en fietsers
vermijden door het rooster

3.3 RUIMTELIJKE OPBOUW

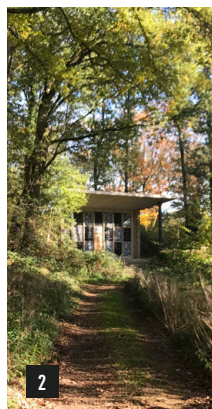
Zowel De Lichtenberg als de Van Hornekazerne hebben een introvert karakter. Bij de Van Hornekazerne wordt dit ingegeven doordat het gebied is omheind met een (deels cultuurhistorisch waardevol) hekwerk. Bij De Lichtenberg komt dit door de decentrale ligging van de doorgaande routes en de aarden wal met begroeiing die ten zuiden en ten oosten is opgeworpen.

De Lichtenberg en de Van Hornekazerne zijn beide ruimtelijke eenheden in een groene setting. Door hun functies zijn ze ruimtelijk verschillend opgebouwd. Zo heeft De Lichtenberg een duidelijke landschappelijke samenhang en kent een sterke ensemblewerking. De groen- en padenstructuren als ook de architectonische uitstraling van de gebouwen en objecten zorgen voor een sterke samenhang (2).

De Van Hornekazerne daarentegen is meer versnipperd in haar ruimtelijke opzet. Het monumentale cluster naar het ontwerp van A.G.M. Boost kent een sterke ruimtelijke samenhang. Rondom het centraal gelegen exercitieterrein zijn de gebouwen gegroepeerd in een herkenbare opzet. De grote monumentale bomen versterken de ensemblewerking (5). Rondom het monumentale cluster ligt een variëteit aan deelgebieden. Deze gebieden vertonen onderlinge samenhang, met name door het groene karakter van het gebied. Tegelijkertijd zijn ze onsamenhangend door de gefragmenteerde en gevarieerde invulling die er door defensie in de loop der jaren is gerealiseerd. Zo heeft het gebied ten oosten van het monumentale cluster een duidelijke samenhang door de hier aanwezige lanenstructuur (6a,b,c), maar door de afwijkende invulling van verschillende delen van dit gebied valt het uiteen in een drietal ruimtelijke eenheden. Centraal ligt een gebied gegroepeerd rondom een versnipperde binnentuin (7). Hier zijn onder andere de onderofficiersmess en de officiershotels gelegen. Rondom dit gebied ligt een ontsluitingsstructuur met deels een bomenlaan, die de samenhang binnen dit deelgebied versterkt.

Conclusie

Het gebied bestaat uit twee herkenbare hoofdidentiteiten, De Lichtenberg en de Van Hornekazerne, waarbinnen op het kazerneterrein een variatie aan deelgebieden bestaat. Om de ruimtelijke samenhang van Horne Kwartier te bewerkstelligen zal de variatie aan deelgebieden worden teruggebracht. De aanwezige groenstructuur biedt de basis voor de ruimtelijke samenhang. De randen van het gebied versterken het besloten karakter van de twee hoofdgebieden. Deze gebieden moeten doorwaadbaar worden gemaakt, om zodoende de doelstellingen van het bestaande beleid van de gemeente Weert, te realiseren.

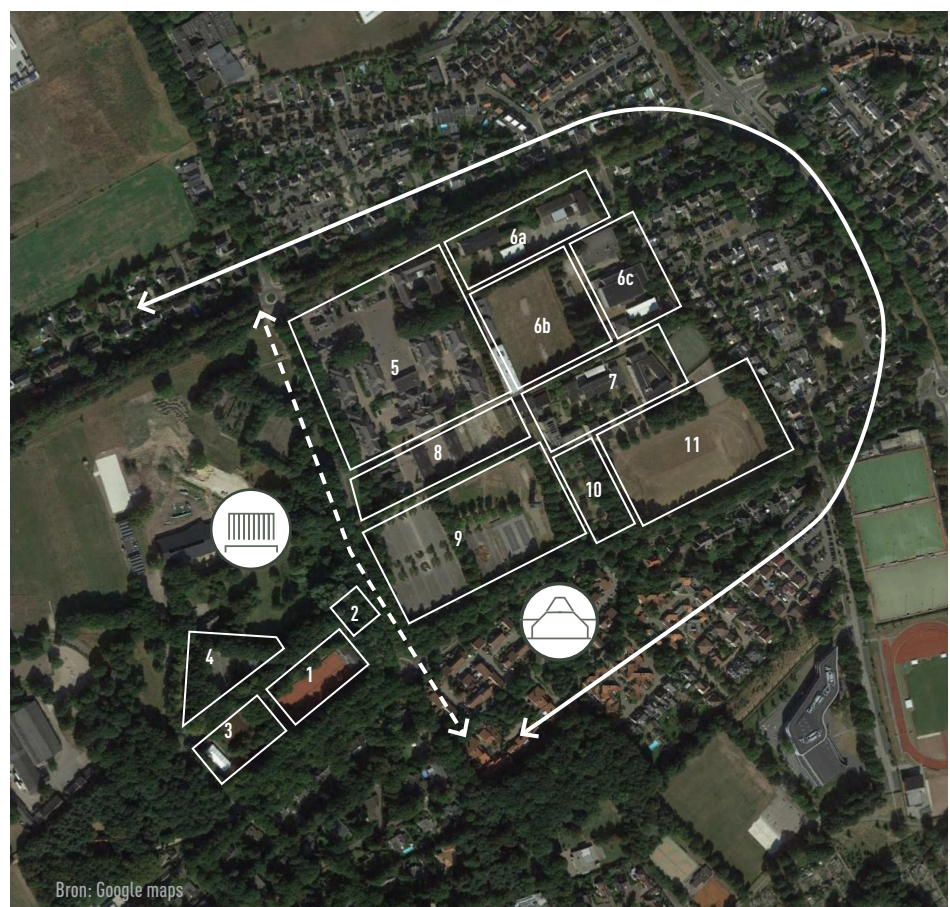

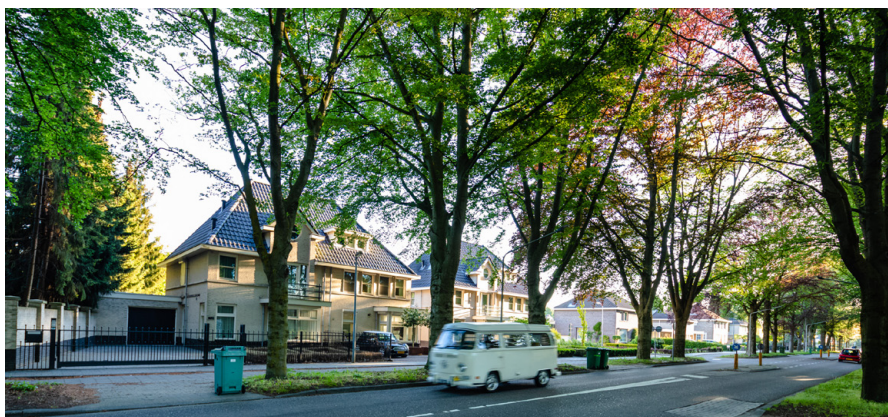
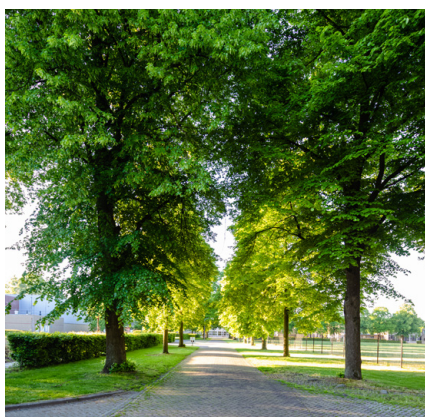
Lichtenberg
Objecten in een bosrijk landschap

Kazerneterrein
Gevarieerde ruimtes met een groene begrenzing

Aan de zuidzijde van het monumentale ensemble liggen eveneens verschillende ruimtelijke eenheden. Zo ligt hier een gebied met utilitaire gebouwen (werkplaatsen en motorstalling) en werkruimtes in de buitenruimte (8). Deze gebouwen staan in een stenige buitenruimte. Verder naar het zuiden ligt een groot terrein met parkeervoorzieningen, waarvan delen worden gebruikt voor opslag van groenafval en materieel (9). De boomstructuur van dit gebied is jonger dan de rest van het gebied en oogt door de grote hoeveelheid verharding niet landschappelijk. Ten oosten van deze ruimtelijke eenheid ligt de voormalige stormbaan; een karaktervol gebied met een uitgesproken parkachtige uitstraling (10). De houtwallen aan weerszijden van het gebied geven het een introverte uitstraling. Aan de oostzijde van de oostelijk gelegen houtwal ligt de voormalige atletiekbaan (11). Opnieuw een op zichzelf staande ruimtelijke eenheid, binnen het samenhangende beeld van de groene omgeving.

Conclusie: Robuuste groenstructuur

De bestaande groenstructuur vormt een waardevolle basis voor een samenhangende parkachtige inrichting. Subtiële ingrepen kunnen de groenstructuur versterken.

3.3.1 Groenstructuren

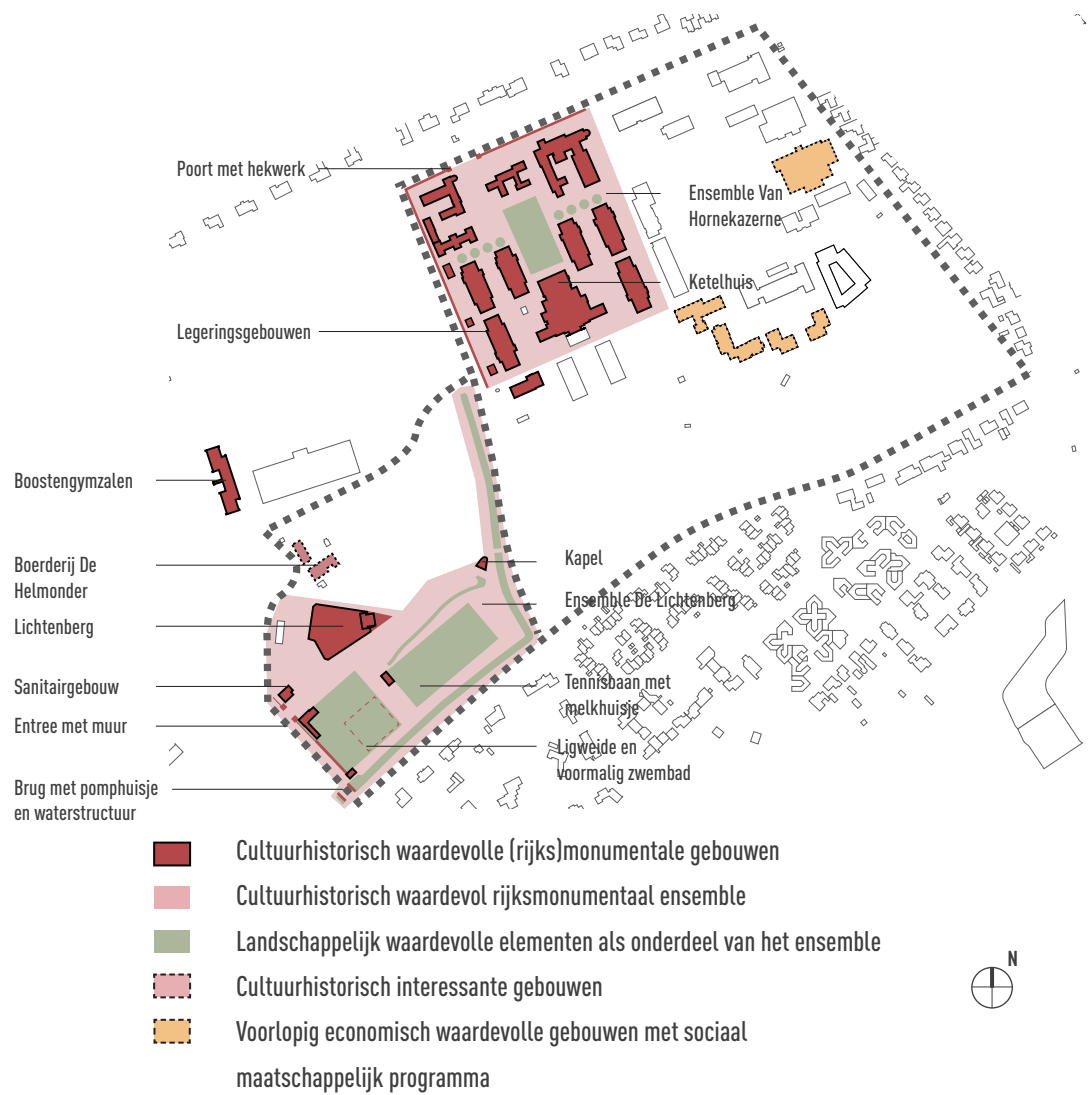
Kenmerkend voor de huidige opbouw zijn de sterke groenstructuren. Op het kazerneterrein bestaan deze uit lanen, houtwallen, een zoom van bosplantsoen en solitair. De groenstructuur vormt verschillende kamers / velden die deels met bouwkundige massa's en gevarieerde programma's zijn ingevuld. De laanstructuur bevindt zich hoofdzakelijk in het noordelijk en oostelijke deel van het kazerneterrein. Deze lanen zijn deels incompleet. De houtwallen en het bosplantsoen zijn hoofdzakelijk gelegen in het zuidelijke deel van het kazerneterrein.

Ter plaatse van De Lichtenberg bestaat de groene inrichting uit een bosstructuur met landschappelijke kamers, waarin verschillende functies verscholen liggen.

Tussen De Lichtenberg en het kazerneterrein ligt de Nelissenhofweg. Deze weg bestaat uit een incomplete laanstructuur. Ter hoogte van het kazerneterrein bestaat deze uit een oudere laanbeplanting aan de oostzijde en een jongere laanbeplanting aan de westzijde (zijde De Lichtenberg).

- Bos
- 1 Houtwallen
- 2 Bomenlanen op het terrein
- 3 Bomenlanen langs hoofdontsluiting
- 4 Solitair

3.3.2 Gebouwen en gebouwensembles

De gebouwen en objecten op het terrein zijn onder te verdelen in een viertal karakteristieken.

1. Het rijksmonumentale ensemble van de Van Hornekazerne

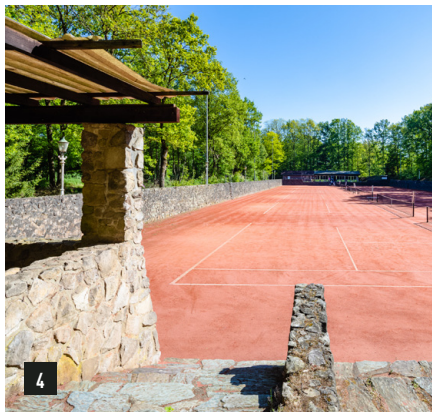
Rondom het voormalige appèlterrein ligt het samenhangende en rijksmonumentale ensemble van de Van Hornekazerne. Symmetrisch, in een U-vorm liggen een zestal legeringsgebouwen en een ketelhuis/keukengebouw. Langs de Kazernelaan liggen een drietal afzonderlijk vormgegeven gebouwen; het entree- en bureelgebouw, een kantoorgebouw en de kantine van de officiersmess met het later bijgebouwde theater. Aan de westzijde liggen verschillende kleinschalige gebouwen voor gevarieerde functies, achter het monumentale hekwerk. Dit hekwerk ligt tevens aan de noordzijde, langs de Kazernelaan, waar tevens de rijksmonumentale poort ligt. Aan de westzijde ligt een toegang tot het kazerneterrein. Hier is een plantonhuisje gesitueerd met een voormalig recreatiegebouw. Deze gebouwen maken onderdeel uit van het rijksmonumentale cluster. Tevens liggen aan de westzijde twee bunkers en aan de noordzijde één bunker die geen monumentale status hebben, maar als objecten een karakteristieke toevoeging zijn aan het militaire ensemble.

2. Voorlopig economisch waardevolle gebouwen

Op het kazerneterrein zijn een aantal gebouwen recentelijk gerenoveerd. Deze gebouwen vertegenwoordigen een substantiële economische waarde. Ze worden gebruikt door verschillende eindgebruikers waar contractuele afspraken mee zijn gemaakt.

3. Te amoveren bebouwing

Een substantieel deel van de bebouwing buiten het monumentale cluster kan worden geamoveerd. Enerzijds detoneert de architectonische verschijningsvorm, anderzijds vertegenwoordigen de gebouwen geen reële waarde. Door het amoveren van de bebouwing is het mogelijk om een vernieuwde en samenhangende structuur te maken.

- 1 Toneelgebouw Lichtenbergtheater
- 2 Historische foto Lichtenberg
- 3 Historische brug met pomphuisje en wal

- 4 Tennisbanen met links paviljoen
- 5 De Mariakapel

4. De rijksmonumentale gebouwen op De Lichtenberg

De Lichtenberg is als een samenhangend ontwerp van gebouwen en buitenruimtes ontwikkeld. Naast de rijksmonumentale waarde van verschillende gebouwen, heeft de ensemblewerking van het geheel een toegevoegde waarde. Het complex is gebouwd als faciliteit voor onderwijs, cultuur, sport en religie van het Bisschoppelijk College in Weert. Het rijksmonument bestaat uit verschillende onderdelen: het openluchttheater met tribune, regiehuisje en toneelgebouw, de Mariakapel, de tennisbanen met ommuring en het (voormalig) zwembad met ligweide. Daarnaast maken ook het pomphuis, het melkhuisje, de kleedhokjes, het toiletgebouw, instructeursgebouw, entree met natuurstenen hekpijlers, ommuring, grachten, boogbrug en de omwalling onderdeel uit van het rijksmonumentale ensemble. Aan de noordzijde van De Lichtenberg liggen de Boostenzalen, de voormalige gymzalen van het Bisschoppelijk College, die een (gemeentelijke) monumentale status hebben.

Conclusie: Inspirerende cultuurhistorie

De monumentale waarde van het gebied bepaalt mede de bijzondere identiteit van Horne Kwartier. Naast het onderhouden van de monumentale gebouwen is het belangrijk om waardevolle en landschappelijke buitenruimtes te reconstrueren en de mentale historie vast te leggen.

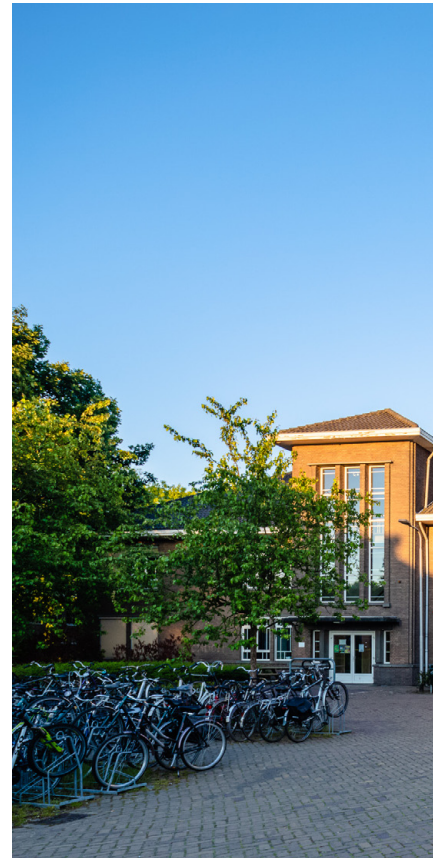

Door het reconstrueren van de Lichtenberg, als onderdeel van Horne Kwartier ontstaat een beleefbaar en attractief landschapspark met hoge cultuurhistorische waarden.

Conclusie:

Betekenisvolle verbindingen

Het gebied is niet goed toegankelijk en daardoor slecht beleefbaar. Het langzaam verkeer heeft geen netwerkfunctie, omdat het gebied is afgesloten door poorten, hekwerken en een landschappelijke wal. Het gebied wordt in de toekomst opengesteld voor langzaam verkeer om zodoende het gebied toegankelijk maken. De huidige infrastructuur in het gebied is gericht op autogebruik. Uitgangspunt bij de herinrichting is om het gebied duurzaam veilig in te richten, waarbij het gebruik van voetganger en fietser maatgevend wordt.

3.3.3 Infrastructuur

Het gebied ligt goed ontsloten ten opzichte van de bovenwijkse infrastructuur, dit geldt zowel voor de auto, de fiets, de voetganger, als het openbaar vervoer.

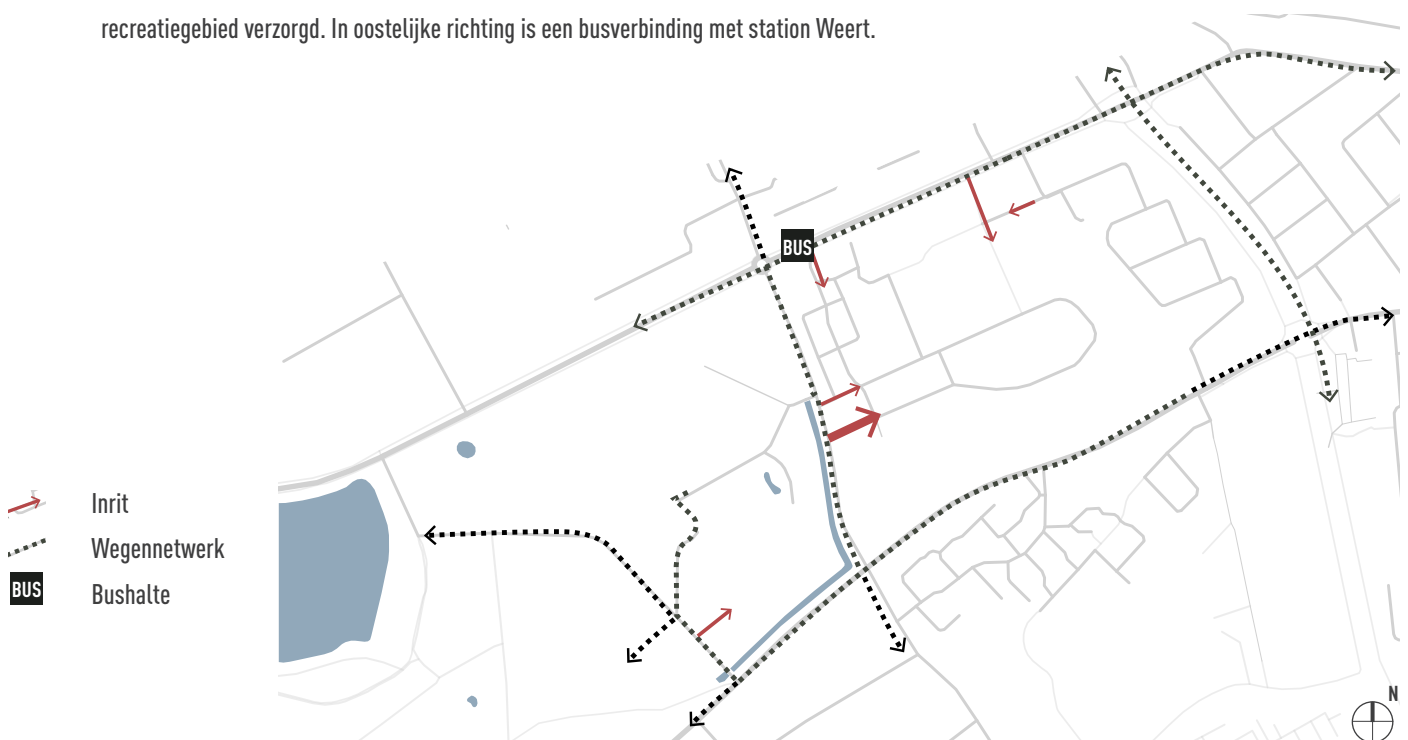
De auto-ontsluiting van het kazerneterrein is gelegen aan de noord- west en oostzijde van het plangebied; aan de westzijde zijn er een tweetal in- en uitritten op de Nelissenhofweg, aan de noordzijde zijn er een tweetal in- en uitritten op de Kazernelaan en aan de oostzijde bevindt zich een in- en uitrit op de Ambachtenhof. Via deze wegen is het gebied voor de auto verbonden met de Ringbaan-West die Weert ontsluit op het provinciale en rijkswegennet.

Aan de zuidzijde van het plangebied ligt de Parklaan, die overgaat in de Diesterbaan. Via deze route is de hoofdentree voor De Lichtenberg bereikbaar, middels de IJzerenmanweg. Via deze weg bereikt men tevens de noordelijk gelegen Boostenzalen, boerderij de Helmonder, Stal Ehrens en Dressuur en Springstal de IJzeren Man.

Het langzaam verkeer wordt ontsloten via dezelfde in- en uitritten als het autoverkeer. Door de poorten en hekwerken is er geen doorwaadbare situatie. Via de aanliggende fietspaden en wandelpaden worden de verbindingen met de omgeving gerealiseerd. Aan de noordwestzijde sluiten de voetpaden aan op de recreatieve routes van Weert-West.

Op het terrein worden autoverkeer en langzaam verkeer gemengd. Door de grote hoeveelheid verharding en de doorgaande autoroutes leidt dit op het kazerneterrein in de toekomst, wanneer er nieuwe functies op het gebied komen, mogelijk tot een onwenselijke verkeerskundige menging en onveilige situaties. Op De Lichtenberg leidt dit voornamelijk tot een onwenselijk beeld, omdat het een doodlopende autostructuur betreft. Het langzaam verkeer heeft hier een introverte opzet, omdat de verbindingen met de omgeving grotendeels ontbreken.

Aan de Kazernelaan liggen twee bushaltes. In westelijke richting wordt de verbinding met het recreatiegebied verzorgd. In oostelijke richting is een busverbinding met station Weert.

Conclusie: Gevarieerd gebruik

Horne Kwartier herbergt de potentie om een dynamische wijk te zijn met een gevarieerd aanbod aan voorzieningen.

